

فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال

۱- عنوان تحقیق:

« بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در استان قزوین و ارائه مدل توسعه نشاط اجتماعی »

۲- اهداف تحقیق:

- بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در استان قزوین و ارائه مدل توسعه آن.
- شناسایی وضعیت موجود نشاط اجتماعی در استان قزوین.
- شناسایی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی در استان قزوین.
- بررسی تفاوت میزان نشاط اجتماعی در مناطق مختلف استان قزوین.
- تحلیل ارتباط بین متغیرهای جمعیت شناختی و نشاط اجتماعی در استان قزوین.
- طراحی مدل بومی توسعه نشاط اجتماعی متناسب با شرایط استان قزوین.

۳- ضرورت و اهمیت تحقیق:

یکی از چالشهای فزاینده انسان در دنیای امروز، احساس بهزیستی و شادمانی است، چرا که با وجود پیشرفت های چشمگیر در فناوری و تأمین آسایش انسان، احساس شادمانی او افزایش نیافته است. اهمیت نشاط در زندگی افراد و در جامعه به اندازه ای است که رسیدن به نشاط و راه های افزایش آن همواره یکی از اهداف زندگی افراد، دستور کار سیاستگذاران بوده است. شادی و نشاط یکی از احساسات ریشه ای مثبت و از ضروری ترین خواسته های فطری و نیازهای روانی انسان است که نقش تعیین کننده ای در تأمین سلامت فرد و جامعه داشته و از آنجا که شادی همواره با خرسندی، خوش بینی و امید و اعتماد همراه است، می تواند نقش مهمی در فرآیند سرعت بخشیدن به توسعه جامعه داشته باشد. نشاط اجتماعی به احساس شادی درونی که به جامعه منتقل می شود اشاره دارد. این احساس، یک پدیده فردی نیست، بلکه یک پدیده اجتماعی است که با تعاملات و ارتباطات میان افراد شکل می گیرد. نشاط اجتماعی به عنوان یکی از شاخص های توسعه و رفاه در جامعه مطرح است و نقش مهمی در سلامت و پویایی آن ایفا می کند. این مفهوم فراتر از تجربه گذرا و صرفاً فردی شادی یا رضایت است و درواقع تجسمی از شبکه ای پیچیده و تعاملی از روابط انسانی، اعتماد اجتماعی، مشارکت مدنی فعال و همبستگی اجتماعی است که پایه و اساس سرمایه اجتماعی را شکل می دهد. نشاط اجتماعی به مثابه شاخصی کلیدی، میزان سلامت روانی، رضایت اجتماعی و پیوستگی جمعی را منعکس کرده و از منظر پیشگیری، نقش مهمی در کاهش آسیب های روانی، اجتماعی و فرهنگی ایفا می نماید؛ بنابراین، پرداختن دقیق و علمی به موضوع نشاط اجتماعی، به ویژه در ابعاد بومی و منطقه ای، از اهمیت بالایی برخوردار است و ضرورت انجام پژوهش های نظام مند و عمیق در این حوزه را پررنگ می سازد. مطالعات انجام شده در حوزه نشاط اجتماعی در ایران اغلب دارای رویکردهای کلان و ملی هستند که به طور عمده به بررسی کلیات پرداخته و کمتر به ویژگی ها، مؤلفه ها و زمینه های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی خاص استان ها و مناطق مختلف توجه کرده اند. این رویکرد کلی نگر باعث شده است تا درک عمیق و دقیق از واقعیت های اجتماعی و روانی جامعه های محلی همچون استان قزوین به طور کافی حاصل نشود. استان قزوین با داشتن ترکیب جمعیتی متنوع، ساختارهای فرهنگی متمایز، تنوع اقتصادی و ویژگی های نهادی خاص، محیطی بستر ساز و پیچیده برای رشد و توسعه نشاط اجتماعی است که نمی توان آن را با رویکردهای کلی و بدون در نظر گرفتن شرایط بومی تحلیل کرد. این خلأ پژوهشی در کنار فقدان مدل های توسعه بومی و کاربردی، موجب شده است سیاست گذاران و برنامه ریزان اجتماعی در تدوین استراتژی های مؤثر با چالش مواجه شوند و برنامه های اجرا شده اثربخشی لازم را نداشته باشند. پژوهش حاضر با رویکردی تحلیلی-تکاملی و تأکید بر بومی سازی دانش، درصدد است این خلأ مهم را جبران کند و گامی مؤثر در راستای غنی سازی دانش نظری و عملی حوزه نشاط اجتماعی بردارد. این مطالعه، با تمرکز ویژه بر شرایط جمعیتی، فرهنگی و اقتصادی استان قزوین، علاوه بر اجتناب از کلی نگری های غیرواقعی و غیرکاربردی، چارچوبی علمی و جامع برای شناخت ابعاد نشاط اجتماعی فراهم می آورد که مبتنی بر داده های میدانی و تحلیل های دقیق است. مهم تر اینکه، این پژوهش در پی طراحی مدلی توسعه ای است که نه تنها دارای پشتوانه علمی و نظری قوی باشد، بلکه قابلیت اجرایی، نظارت مستمر، ارزیابی اثربخشی و امکان اصلاح و بهبود مستمر را داشته باشد.

۴- مسئله تحقیق:

امروزه نشاط اجتماعی از مؤلفه های رفاه اجتماعی به شمار می رود و بیش از مداخلات پزشکی و روانی به عوامل اجتماعی و اقتصادی وابسته بوده و در عین حال یکی از مفاهیم محوری توسعه پایدار است. از سال ۲۰۰۰ در سازمان ملل برای تعیین توسعه یافتگی کشورها متغیرهای نشاط، امید به آینده، خشنودی و رضایتمندی افراد جامعه نیز به عنوان یک متغیر کلیدی وارد محاسبات شده است. به این شکل که اگر مردم یک جامعه احساس نشاط و رضایت نکنند، نمی توان آن جامعه را توسعه یافته تلقی کرد. نشاط با شادی متفاوت است. شادی مقطعی و گذرا است. در حالی که نشاط حالتی از احساس و ادراک است که ناشی از خودباوری، رضایت از خویش، احساس کارآمدی و مفید بودن است که در درون فرد اتفاق می افتد، به تعبیری نشاط بسیار عمیق تر از شادی است. نبود اجماع نظری درباره چیستی نشاط اجتماعی و نحوه سنجش آن، موجب شده است پژوهش های این حوزه در ایران دچار پراکندگی مفهومی و روش شناختی باشند و غالباً به نتایجی سطحی یا غیرقابل تعمیم منتهی شوند. یکی از چالش های اساسی در این میان، فقدان فهم دقیق و واقع گرایانه از نشاط اجتماعی در سطح بومی و منطقه ای است. این در حالی است که نشاط اجتماعی نه یک پدیده یکسان در کل کشور، بلکه تابعی از ویژگی های فرهنگی، تعاملی، تاریخی و اقتصادی هر منطقه است؛ اما در عمل، بیشتر مطالعات موجود یا به تعاریف کلیشه ای و وارداتی بسنده کرده اند، یا تلاش کرده اند شاخص های جهانی را بدون بومی سازی به محیط های محلی تعمیم دهند. از سوی دیگر، تجربه زیسته ی مردم استان قزوین، به ویژه در سال های اخیر، حاکی از تحولاتی است که مستقیماً بر احساس اجتماعی و کیفیت زندگی اثر گذاشته اند: رشد مهاجرت، تشدید شکاف های طبقاتی، کاهش فضاهای تعامل اجتماعی، تغییر در ارزش های بین نسلی و گسترش رسانه های دیجیتال، تنها بخشی از متغیرهایی اند که باید در تحلیل نشاط اجتماعی در این استان لحاظ شوند؛ اما غیبت رویکردهای چند رشته ای و ترکیبی در تحقیقات قبلی، موجب شده این پیچیدگی ها در تحلیل های رایج بازتاب نیابد. در شرایطی که برنامه های توسعه محلی و ملی، بارها بر لزوم ارتقای کیفیت زندگی و بهبود سلامت روانی و اجتماعی شهروندان تأکید کرده اند، نبود چارچوبی بومی و مبتنی بر داده برای تحلیل وضعیت نشاط اجتماعی، مانعی جدی در مسیر برنامه ریزی دقیق و مداخله مؤثر به شمار می رود.

۵- سوالات پژوهشی:

- ۱) وضعیت موجود نشاط اجتماعی در استان قزوین چگونه است؟
- ۲) عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی در استان قزوین کدامند؟
- ۳) آیا میزان نشاط اجتماعی در مناطق مختلف استان قزوین تفاوت دارد؟
- ۴) در استان قزوین ارتباط بین متغیرهای جمعیت شناختی (سن، جنسیت، تحصیلات و منطقه سکونت) با نشاط اجتماعی چیست؟
- ۵) در استان قزوین ارتباط بین متغیرهای موقعیت اجتماعی و اقتصادی با نشاط اجتماعی چیست؟
- ۶) چگونه می توان مدل بومی توسعه نشاط اجتماعی را متناسب با بافت فرهنگی و اجتماعی استان قزوین طراحی کرد؟

۶- جامعه آماری و قلمرو تحقیق:

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان بالای ۱۸ سال شهری و روستایی استان قزوین می باشند. قلمرو مکانی تحقیق محدود به استان قزوین است.

۷- دستاوردهای مورد انتظار و زمینه های به کارگیری نتایج تحقیق:

این تحقیق باهدف ارائه شناختی جامع و مستند از وضعیت فعلی نشاط اجتماعی، پیش بینی می شود دستاوردهای علمی، کاربردی و سیاست گذاری گسترده ای داشته باشد که در حوزه های اجتماعی، روانی و مدیریتی قابل بهره برداری و تأثیرگذاری خواهد بود. از مهم ترین نتایج این تحقیق، تدوین مدلی بومی، علمی و منسجم برای توسعه نشاط اجتماعی است که متناسب با ظرفیت ها و محدودیت های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جامعه هدف می باشد و قابلیت پیاده سازی عملی، نظارت مستمر و ارزیابی اثربخشی را دارد. زمینه های کاربرد نتایج این پژوهش شامل بهبود سیاست گذاری در حوزه سلامت روان، طراحی و اجرای مداخلات فرهنگی و اجتماعی، تقویت همکاری های بین بخشی، افزایش آگاهی عمومی و پایه ریزی برای تحقیقات تکمیلی است که به توسعه دانش و ارتقاء کیفیت زندگی جامعه هدف کمک شایانی خواهد کرد.

۸- بهره‌برداران بالقوه از نتایج تحقیق:

اداره کل ورزش و جوانان استان قزوین، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری قزوین، اداره کل بهزیستی استان قزوین، سازمان فرهنگی و اجتماعی شهرداری قزوین، مرکز اورژانس اجتماعی قزوین، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، اداره کل آموزش و پرورش استان قزوین، مراکز مشاوره و روان شناسی استان قزوین .

۹- رشته‌های علمی قابل قبول برای محقق:

روان‌شناسی، مشاوره، پزشکی اجتماعی، روانپزشکی، علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، مدیریت فرهنگی.

۱۰- رشته‌های علمی و تخصص‌های مورد نیاز در تیم تحقیقاتی:

روان‌شناسی، مشاوره، پزشکی اجتماعی، روانپزشکی، علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، مدیریت فرهنگی، آمار.

۱۱- انتظارات ویژه کارفرما از محقق:

در راستای ارتقاء سطح شاخص‌های روانی- اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و تقویت نشاط اجتماعی در جامعه، کارفرما از محقق انتظار دارد که فرآیند پژوهش را با رویکردی جامع، علمی و کاربردی طراحی و اجرا نماید. در این مسیر، توجه به نکات زیر به عنوان انتظارات ویژه کارفرما، ضروری و مورد تأکید است:

الف-انجام بررسی جامع و نظام‌مند از وضعیت موجود نشاط اجتماعی.

ب-شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی در ابعاد مختلف.

پ-طراحی یک مدل بومی، کاربردی و علمی برای توسعه نشاط اجتماعی.

ت-ارائه راهکارها و پیشنهادهای راهبردی در سطح کلان و عملیاتی.

ث-تهیه و ارائه گزارش‌های تحلیلی و کاربردی برای بهره‌برداران مختلف.

ج-مستندسازی دقیق فرآیند پژوهش و تولید محصولات علمی قابل استناد.